

MEER OVER PROBLEEM GESTUURD ONDERWIJS (PGO)

Al in de jaren zeventig en tachtig werd op enkele pedagogische academies gezocht naar andere vormen van onderwijs, anders dan het traditionele vakgebonden, en veelal klassikaal-frontale lesgeven. Zoals aan de HPA en Magister Vocat). Deze andere vormen richtten zich onder meer op:

- Grotere inbreng, activiteit en betrokkenheid van de studenten
- Samenwerkend leren (constructies)
- Samenwerking tussen vakken, veelal in de vorm van aangeboden of aangebrachte thema's die vakoverschrijdend waren, en meer geënt op de praktijk van het onderwijzen
- Centreren van de onderwijsinhouden rond probleemstellingen

In de jaren negentig werden in de onderwijskunde verschillende modellen van samenwerkend leren ontwikkeld, gebaseerd op de ideeën van 'sociaal constructivisme'. Trefwoorden daarbij waren onder meer: samenwerken in studiegroepen, en probleemoplossend werken.

Eén van deze modellen is het **PGO**.

Kern: Confronteer studenten met een (min of meer complex) probleem uit de beroepspraktijk en laat hen daar in studiegroepen aan werken en tot oplossingen, uitspraken en conclusies komen.

De methodiek is ontwikkeld aan de McMaster Universiteit in Hamilton, Ontario, Canada. De Universiteit van Maastricht heeft de methodiek verder opgepakt, waar het toegepast werd (wordt?) in onder andere de medische faculteit.

De **methodiek van het PGO** is opgezet in zeven fasen.

De Zevensprong: Bied een 'open-einde' probleemstelling aan; de studiegroep doorloopt onderstaande stappen:

1. Ophelderen van onduidelijke terminologie (wat betekent het allemaal?)
2. Formuleren van de probleemstellingen (zo scherp en eenduidig mogelijk)
3. Brainstorm (hoe gaan we probleem aanpakken, welke aspecten zijn er?)
4. Probleemanalyse, waarin alle punten van de brainstorm worden besproken
5. Formuleren van leerdoelen
6. Zelfstudie c.q. zoeken van informatie buiten de groep
7. Nabespreken van leerdoelen, en/of nieuwe kennis synthetiseren en testen.

De Viersprong is een vereenvoudigde methodiek, zoals geïntroduceerd door Pabo Tilburg.

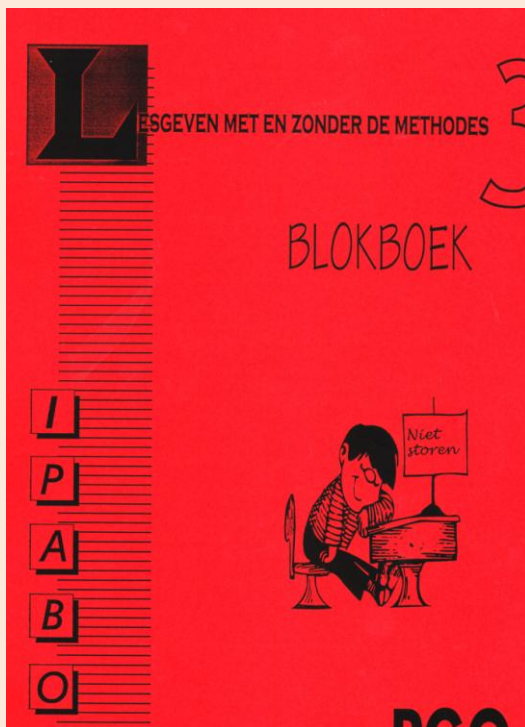
De zeven punten worden teruggebracht tot vier:

1. Voorbespreking, probleemstelling, verheldering
2. Vraagstellingen
3. In groepen onderzoek doen en uitwisselen van de gegevens
4. Synthese, evaluatie, eindreflectie.

Aan de Ipabo werd uiteindelijk het volgende toegepast"

- 10 PGO-blokken, 4 in het eerste, propedeutische jaar, en 6 in de hoofdfase (1,5 jaar)

- Deze blokken maakten 50 % van de studielast uit, per blok 4 ('ouderwetse') studiepunten
- Naast deze blokken bleven vakmodulen bestaan (in het 'totale' PGO worden ook practica en specifieke theoretische onderdelen ingebouwd)
- Het kwam er op neer dat elk vak ongeveer de helft van zijn tijd overhevelde aan de successievelijke blokken.
- In elke jaarklas werden studiegroepen geformeerd
- Elke jaarklas kreeg twee tutoren toegewezen. Deze voerden de kern van de begeleiding uit. (Dit was een zwak punt!)
- In de afstudeerfase werden naast enkele vakgerichte onderdelen een viertal 'specialisatie onderwerpen' aangeboden, waaruit de student koos.
- Dit systeem bestond naast de stage, waarbij de koppeling onderwijs<-> stage vooral in de PGO-blokken en in de afstudeermodulen zat.
- PGO werd aanvankelijk alleen in de dagopleiding ingevoerd, pas in een later stadium is er ook mee geëxperimenteerd in de deeltijdse opleiding.

Het systeem leidde tot een soort **half-om onderwijs**. Het PGO werkte niet echt geweldig (studenten beschouwden het meer als een 'vak' met teveel opdrachten die als het ware afgevinkt werden. De tutoren vormden teveel een eigen groep...hun belasting was ook erg groot.) Het systeem had echter ook wel voordelen! De blokken werden ontwikkeld door werkgroepen die bestonden uit docenten van verschillende vakken. Ze stonden bekend als de 'bootjes'. Tezamen vormden die de 'Ipabovloot'. In de loop van de jaren zijn de blokboeken verbeterd en gesystematiseerd.

Blokken:

Propedeutische fase (één jaar, vier blokken):

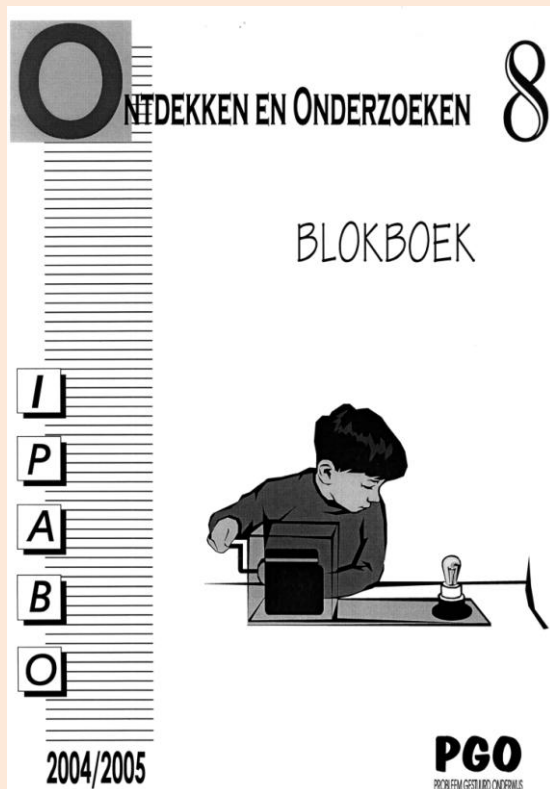
- 1 – Oriëntatie op het Beroep (stage: oriëntatie op de oefenschool)
- 2 – Werken met jonge kinderen (stage: kleuters)
- 3 – Lesgeven met en zonder de methodes (stage: middenbouw)
- 4 – De Omgeving als bron (stage: middenbouw)

Postpropedeutische fase (anderhalf jaar, zes blokken):

- 5 – Communicatie (stage: bovenbouw)
- 6 – Lessen, los en vast (methodisch), (stage: bovenbouw)
- 7 – Groei en ontwikkeling (stage: jonge kinderen)
- 8 – Ontdekken en Onderzoeken (stage: jonge kinderen; met 'uitstapjes')
- 9 – Verhalend Ontwerpen (stage: in overleg)
- 10- Zorgverbreding (stage: in overleg)

Elk blok bestond uit:

1. Een **blokboek** met daarin: Inleiding, Probleemstelling, de vier fasen van de Viersprong, vele opdrachten, waaronder de stage-opdrachten (gestreefd werd naar goede integratie tussen aangeboden stof en stage-activiteiten);
2. **Een of meerdere reader(s)**, met toelichtingen, achtergronden, studiestof;
3. Soms **practica-katernen**. Deze ondersteunden de eventueel te geven practica, workshops e.d.

HOGESCHOOL
I P A B O

PGO-BLOK 8

Opdracht 3 Persoonlijk werkconcept
Fase: Probleem en vraagstelling
Ver slag: individueel

Bestudeer de onderstaande uitspraken. Verdeel de uitspraken in drie min of meer gelijke groepen.
 1 = daar ben ik relatief goed in
 2 = daarvan weet ik niet of ik er goed of slecht in ben
 3 = daar ben ik relatief slecht in
 Gebruik de uitspraken uit categorie 3 om leerdoelen te formuleren met betrekking tot het ontdekken en onderzoekend leren. Dit is je persoonlijk werkconcept.

Stellingen categorie

1	Ik kan zelf goede vragen stellen	1	2	3
2	Ik kan kinderen goede vragen laten stellen	1	2	3
3	Ik kan kinderen met elkaar in gesprek brengen	1	2	3
4	Ik ben zelf nieuwsgierig	1	2	3
5	Ik kan me verplaatsen in de verbazing die kinderen kunnen hebben over 'de wereld'	1	2	3
6	Ik ken veel boeken en internetsites waarop interessante ideeën voor onderzoek en experimenten in de klas zijn te vinden	1	2	3
7	Ik kan vrij makkelijk informatie gericht op internet vinden	1	2	3
8	Ik kan kinderen helpen een weg te zoeken door de grote hoeveelheid informatie die ter beschikking staat	1	2	3
9	Ik kan een goed werkblad maken	1	2	3
10	Ik kan mijn onderwijs zodanig inrichten dat kinderen op hun eigen niveau op onderzoek kunnen gaan	1	2	3
11	Ik kan zelf goed onderscheid maken tussen beweringen van wetenschappers en beweringen van kwakzalvers en oplichters	1	2	3
12	Ik kan zelf een onderzoek uitvoeren	1	2	3

Tijdens de opdrachten, hoorcolleges en workshops onderzoek je in hoeverre de bovenstaande uitspraken op jou van toepassing zijn. Aan het eind van het blok kijk je opnieuw naar deze stellingen en beantwoord je de vraag: wat is er veranderd ten opzichte van je beginsituatie? Het antwoord op deze vraag vormt de inhoud van je *leverslag*.
 Lever deze opdracht (het persoonlijk werkconcept) na afloop van de eerste week van het blok bij je tutor in.

Rechts: een pagina uit blokboek 8: Aan de hand van stellingen kunnen de studenten hun beginsituatie beschrijven.

Aan de Ipabo werd uiteindelijk het volgende toegepast:

- 10 PGO-blokken, vier in het eerste propedeutische jaar, en zes in de hoofdfase (1,5 jaar)
- Deze blokken maakten 50 % van de studielast uit, per blok 4 ('ouderwetse' studiepunten)
- Elk blok stond voor 4 (oude) studiepunten.

Elke groep (klas) had één of twee **tutor(en)**, die de algemene begeleiding en coördinatie verzorgden. Tezamen vormden deze tutoren het 'College van Tutoren'. Zij overlegden regelmatig en verzorgden ook de evaluaties en de terugkoppeling met de IWP-commissie en de samenstellers van de blokboeken.